ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*] SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 7. septembrī [1]

I — Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, ciktāl saskaņā ar Padomes 1993. gada 1. februāra Regulu (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvadājumiem Eiropas Kopienā, ievešanu tajā un izvešanu no tās [2] (turpmāk tekstā — "Atkritumu pārvadājumu regula") uz dzīvnieku miltiem attiecas iepriekšējas paziņošanas pienākums.

2. Pamata prāvas priekšmets ir prasība par zaudējumu atlīdzību aptuveni EUR 300 000 apmērā. Šī prasība ir balstīta uz to, ka Austrijas dienesti laikposmā no 2003. gada 6. jūnija līdz 2003. gada 19. septembrim lika šķēršļus tam, lai kuģis ar dzīvnieku miltu kravu atstātu Vīnes/Hainburgas [*Wien/Hainburg*] ostu un dotos uz Vāciju. Tie pieprasīja, lai dzīvnieku milti pirms tālākas transportēšanas tiktu deklarēti kā atkritumi un par to pārvadāšanu tiktu iepriekš paziņots saskaņā ar Atkritumu pārvadājumu regulu. Iesniedzējtiesa uzskata, ka prasības apmierināšana ir atkarīga no tā, vai dzīvnieku milti ir atzīstami par atkritumiem vai arī tie ir ārpus atkritumu jēdziena piemērošanas jomas.

II — Atbilstošās tiesību normas

A — *Tiesiskais regulējums atkritumu jautājumā*

3. Pirmkārt, atbilstošās tiesiskās normas balstās uz mijiedarbību starp Atkritumu pārvadājumu regulu un Padomes 1975. gada

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

2 — OV L 30, 1. lpp., redakcijā, ko groza Komisijas 2001. gada 28. decembra Regula (EK) Nr. 2557/2001, ar ko groza V pielikumu Padomes Regulai (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvadājumiem Eiropas Kopienā, ievešanu tajā un izvešanu no tās (OV L 349, 1. lpp.).

15. jūlija Direktīvu 75/442/EEK par atkritumiem [3] (turpmāk tekstā — "Atkritumu pamatdirektīva").

4. Saskaņā ar Atkritumu pārvadājumu regulas 1. panta 1. punktu tā attiecas uz atkritumiem. Lai tos definētu, regulas 2. panta a) apakšpunkts atsaucas uz Atkritumu pamatdirektīvas 1. panta a) punktu. Šis pēdējais noteikums ir šāds:

"Šajā direktīvā:

a) "atkritumi" ir jebkura viela vai priekšmets, no kura to īpašnieks atbrīvojas vai no kura viņam ir jāatbrīvojas saskaņā ar valstī spēkā esošo tiesību aktu noteikumiem."

5. Atkritumu pamatdirektīvas I pielikumā cita starpā ir ietverta kategorija Q 16, kas aptver visus materiālus, vielas vai produktus, kas nav iekļauti pārējās kategorijās.

6. Saskaņā ar Atkritumu pārvadājumu regulas 1. panta 2. punkta d) apakšpunktu šī regula neattiecas uz noteiktu atkritumu pārvadāšanu, proti, atkritumu, kuri saskaņā ar Atkritumu pamatdirektīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunktu nav ietverti šīs pamatdirektīvas darbības jomā, ciktāl uz tiem jau attiecas citi tiesību akti. Saskaņā ar c) apakšpunktu no pamatdirektīvas darbības jomas ir izslēgti:

"dzīvnieku līķi un tādi lauksaimniecības atkritumi kā kūtsmēsli un citas lauksaimniecībā izmantojamas vielas".

7. Atkritumu pārvadājumu regulas noteiktās prasības nav jāievēro arī tad, ja atkritumus jāieraksta regulas II pielikumā, tā saucamajā "zaļajā sarakstā". Turklāt pastāv arī dzeltenais saraksts (III pielikums) un sarkanais saraksts (IV pielikums), uz kuriem attiecas

3 — OV L 194, 39. lpp., šajā lietā spēkā esošā redakcija pēdējo reizi grozīta ar Komisijas 1996. gada 24. maija Lēmumu 96/350/EK (OV L 135, 32. lpp.).

stingrākas prasības. Atkritumu pārvadājumu regulas 10. pants nosaka, ka uz atkritumiem, kurus nevar ierakstīt nevienā no šiem sarakstiem, attiecas iepriekšējas paziņošanas pienākums:

"Uz IV pielikumā iekļauto pārstrādei paredzēto atkritumu un to pārstrādājamo atkritumu pārvadājumiem, kas vēl nav iekļauti II, III vai IV pielikumā, attiecas tās pašas procedūras, kas minētas 6. un 8. pantā, izņemot to, ka iesaistīto kompetento iestāžu piekrišana iesniedzama rakstiski pirms pārvadājuma uzsākšanas."

8. Tas, cik lielā mērā Atkritumu pārvadājumu regula attiecas uz zaļā saraksta atkritumu pārvadāšanu, ir noteikts 1. panta 3. punkta a) apakšpunktā:

"Šīs regulas noteikumi neattiecas arī uz to atkritumu pārvadājumiem, kas paredzēti tikai pārstrādei un iekļauti II pielikumā, izņemot gadījumus, kas noteikti šā punkta b), c), d) un e) apakšpunktā, 11. pantā un 17. panta 1., 2. un 3. punktā."

9. Apakšpunkti c) un d) ietver atkāpes no izņēmuma, kas nav būtiskas šajā lietā. Saskaņā ar b) apakšpunktu šos atkritumus drīkst pārvadāt tikai uz pārstrādes iekārtām, kas sertificētas saskaņā ar Atkritumu pamatdirektīvu. Turklāt ir piemērojami Atkritumu pamatdirektīvas 8., 12., 13. un 14. pants, kas definē konkrētus pienākumus šo iekārtu izmantotājiem, kā arī uzņēmumiem, kas savāc vai pārvadā atkritumus, organizējot atkritumu savākšanu vai pārvadāšanu kā starpnieki vai aģenti. Apakšpunktā e) ir paredzēts, ka gadījumos, kad atkritumi tiek pārvadāti, pārkāpjot spēkā esošos noteikumus, ir jāpiemēro Atkritumu pārvadājumu regulas 25. un 26. pants par atkritumu pārstrādi.

10. Atkritumu pārvadājumu regulas 11. pants paredz, ka, pārvadājot zaļā saraksta atkritumus, tiem līdzi jāsniedz noteikta informācija.

11. Atkritumu pārvadājumu regulas 17. panta 1., 2. un 3. punkts ietver īpašas normas zaļā saraksta atkritumu transportēšanai uz valstīm, uz kurām neattiecas Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) Padomes 1992. gada 30. marta Lēmums par kontroli attiecībā uz reģenerācijai paredzēto

atkritumu pārvietošanu pāri robežām. Īpaši minētā panta 2. punkts skaidri nosaka, ka iekārtai sūtījuma mērķa valstī ir jābūt atļautai saskaņā ar konkrētās valsts tiesību aktiem.

12. Zaļais saraksts sākas ar šādu ievada teikumu:

"Neatkarīgi no tā, vai atkritumi ir iekļauti šajā sarakstā vai nav, tos nedrīkst pārvietot kā zaļos atkritumus, ja tie ir tiktāl piesārņoti ar citiem materiāliem, ka a) ar atkritumiem saistītais risks palielinās tik daudz, ka šos atkritumus ir lietderīgi iekļaut dzeltenajā vai sarkanajā sarakstā, vai b) atkritumus nav iespējams reģenerēt videi draudzīgā veidā."

13. Sarakstā ir ietverta arī šāda kategorija:

"GM 130 Lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības atkritumi, izņemot blakusproduktus, kas atbilst valsts un starptautiskajām prasībām un standartiem attiecībā uz izmantošanu pārtikā vai dzīvnieku barībai."

14. Atkritumu pārvadājumu regulas 25. pants ietver normas par atkritumu reģenerāciju, ja pārvadājumu nevar pabeigt:

"1) Ja atkritumu pārvadājumu, kam ir piekritušas kompetentās iesaistītās iestādes, nevar pabeigt saskaņā ar tiem nosacījumiem, kas iekļauti kravas pavadzīmē vai 3. un 6. pantā minētajos līgumos, nosūtītāja kompetentā iestāde 90 dienu laikā pēc tam, kad tā ir par to informēta, nodrošina, ka paziņotājs nogādā atkritumus atpakaļ tās jurisdikcijā esošajā teritorijā vai citur nosūtītājas valsts teritorijā, ja vien tā nav pārliecinājusies, ka atkritumus var apglabāt vai pārstrādāt alternatīvā un videi drošā veidā.

2) Gadījumos, kas minēti 1. punktā, tiek izsūtīts paziņojums par tālākām darbībām. [..]"

B — *Tiesiskais regulējums par dzīvnieku izcelsmes atkritumiem un blakusproduktiem*

15. Līdz 2003. gada 1. maijam bija spēkā Padomes 1990. gada 27. novembra Direktīva 90/667/EEK, ar ko nosaka veterinārās normas attiecībā uz dzīvnieku atkritumu iznīcināšanu un reģenerāciju, to laišanu tirgū un patogēnu vielu novēršanu dzīvnieku vai zivju izcelsmes barībā, un ar ko groza Direktīvu 90/425/EEK [4].

16. Direktīvu 90/667 ar 2003. gada 1. maiju aizstāja Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 3. oktobra Regula (EK) Nr. 1774/2002, ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, kuri nav paredzēti cilvēku uzturam [5]. Šī regula tika grozīta ar Komisijas 2003. gada 12. maija Regulu (EK) Nr. 808/2003 [6], un grozījumi stājās spēkā 2003. gada 1. maijā. Tādēļ turpmāk es izmantošu šo grozīto regulas redakciju.

17. Regulas Nr. 1774/2002 ceturtais apsvērums ietver atzinumus par sakarību starp regulu un vides tiesībām:

"Ievērojot pēdējos gados gūto pieredzi, ir lietderīgi precizēt sakarību starp Direktīvu 90/667/EEK un Kopienas tiesību aktiem vides jomā. Šī regula nedrīkstētu ietekmēt pastāvošās vides likumdošanas piemērošanu vai kavēt jaunu vides aizsardzības noteikumu izstrādāšanu, jo īpaši attiecībā uz bioloģiski noārdāmiem atkritumiem. Šajā aspektā Komisija ir uzņēmusies saistības līdz 2004. gada beigām sagatavot direktīvu attiecībā uz bioloģiskajiem atkritumiem, tostarp ēdināšanas uzņēmumu pārtikas atkritumiem, lai noteiktu šo atkritumu drošas izmantošanas, reģenerācijas, pārstrādes un iznīcināšanas noteikumus un kontrolētu iespējamo piesārņojumu."

18. Regulas Nr. 1774/2002 1. panta 1. punktā par piemērošanas jomu it īpaši ir ietverti šādi noteikumi:

"Šī regula nosaka dzīvnieku veselības un sabiedrības veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz:

a) dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu savākšanu, transportēšanu, uzglabāšanu,

4 — OV L 363, 51. lpp.
5 — OV L 273, 1. lpp.
6 — OV L 117, 1. lpp.

pārkraušanu, apstrādi un izlietošanu vai iznīcināšanu, lai novērstu šādu produktu radītu risku dzīvnieku vai sabiedrības veselībai;

b) to, kā laižami tirgū un — dažos īpašos gadījumos — eksportējami un pārvadājami tranzītā dzīvnieku blakusprodukti un no tiem iegūti produkti, kas minēti VII un VIII pielikumā."

19. Regula Nr. 1774/2002 izveido trīs dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu kategorijas un attiecina uz tām atšķirīgus noteikumus par to pārstrādi un izmantošanu.

20. Saskaņā ar 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) daļu pirmajā kategorijā cita starpā ir ietverts īpaša riska materiāls un visi materiāli, kuros ir šis īpašais riska materiāls:

"1) Pirmās kategorijas materiāls ir dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti, kas atbilst šādam aprakstam, vai jebkurš materiāls, kurā ir šādi blakusprodukti:

a) [..];

b) i) īpašais riska materiāls [..]."

21. Saskaņā ar 5. panta 1. punkta g) apakšpunktu pie otrās kategorijas vielām pieder "dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti, kas nav pirmās kategorijas vai trešās kategorijas materiāls". Trešajā kategorijā ir iekļauti materiāli ar viszemāko riska pakāpi.

22. Saskaņā ar 4. panta 2. punktu pirmās kategorijas materiālu principā tieši vai uzreiz pēc pārstrādes iznīcina kā atkritumus vai nu sadedzinot, vai apglabājot:

"2) Pirmās kategorijas materiālu savāc, transportē un identificē bez liekas kavēšanās

atbilstīgi 7. pantam un, ja vien 23. un 24. pantā nav noteikts citādi, to:

a) tiešā veidā iznīcina kā atkritumus, sadedzinot sadedzināšanas iekārtās, kas apstiprinātas saskaņā ar 12. pantu;

b) pārstrādā tādā pārstrādes uzņēmumā, kas apstiprināts saskaņā ar 13. pantu, izmantojot jebkuru no 1. līdz 5. pārstrādes metodei vai, ja to pieprasa kompetentā iestāde, 1. pārstrādes metodi, un šādā gadījumā iegūto materiālu, ja tas ir tehniski iespējams, paliekoši iezīmē ar smaržu saskaņā ar VI pielikuma I nodaļu un galīgi iznīcina kā atkritumus, sadedzinot vai līdzsadedzinot sadedzināšanas vai līdzsadedzināšanas iekārtās, kas apstiprinātas saskaņā ar 12. pantu;

c) izņemot materiālu, kas minēts 1. punkta a) apakšpunkta i) un ii) daļā, pārstrādā tādā pārstrādes uzņēmumā, kas apstiprināts saskaņā ar 13. pantu, izmantojot 1. pārstrādes metodi, un šādā gadījumā iegūto materiālu, ja tas ir tehniski iespējams, paliekoši iezīmē ar smaržu saskaņā ar VI panta I nodaļu un veic galīgo apglabāšanu atkritumu poligonā, kas apstiprināts saskaņā ar Padomes 1999. gada 26. aprīļa Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu apglabāšanu;

[..]."

23. Turpretim abas pārējās materiālu kategorijas drīkst novirzīt arī citiem noteiktiem izmantošanas veidiem.

24. Regulas Nr. 1774/2002 VII pielikuma II nodaļas 1. punkts Regulas Nr. 808/2003 redakcijā ir šāds:

"1) Zīdītāju izcelsmes pārstrādātas olbaltumvielas jāpārstrādā saskaņā ar 1. metodi.

Tomēr, kaut arī paliek spēkā barības aizliegums, kas paredzēts Padomes Lēmumā 2000/766/EK, zīdītāju izcelsmes pārstrādātas dzīvnieku olbaltumvielas var pārstrādāt saskaņā ar jebkuru no 1. līdz 5. pārstrādes metodei vai 7. pārstrādes metodi un uzreiz pēc pārstrādes un pirms to iznīcināšanas atkritumu veidā saskaņā ar piemērojamiem Kopienas tiesību aktiem tām uzliek pastāvīgu marķējumu ar kodni vai kā citādi.

25. Šos noteikumus paskaidro Regulas Nr. 808/2003 sestais apsvērums:

"6) Kaut arī paliek spēkā barības aizliegums, kas paredzēts Padomes Lēmumā 2000/766/EK, pārstrādātām zīdītāju dzīvnieku olbaltumvielām jāpiemēro mazāk stingras prasības, ņemot vērā, ka aizlieguma rezultātā šāda materiāla vienīgais galamērķis ir atkritumi."

Turklāt, kaut arī paliek spēkā barības aizliegums, kas paredzēts Padomes Lēmumā 2000/766/EK, zīdītāju izcelsmes pārstrādātas dzīvnieku olbaltumvielas, ko paredzēts izmantot vienīgi lolojumdzīvnieku barībā un ko transportē šim nolūkam īpaši paredzētos konteineros, kurus neizmanto dzīvnieku blakusproduktu vai lauksaimniecības dzīvnieku barības transportēšanai, un ko tiešā veidā sūta no 3. kategorijas pārstrādes uzņēmuma uz lolojumdzīvnieku barības ražošanas uzņēmumiem, var pārstrādāt saskaņā ar jebkuru no 1. līdz 5. pārstrādes metodei vai 7. pārstrādes metodi."

26. Dzīvnieku barības aizliegums pirmo reizi tika noteikts 2000. gada 4. decembra Padomes Lēmuma 2000/766/EK par konkrētiem aizsardzības pasākumiem attiecībā uz transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām un dzīvnieku olbaltumvielu izmantošanu dzīvnieku barošanai [7] 2. punktā. Šī norma aizliedza pārstrādātu dzīvnieku olbaltumvielu izmantošanu lauksaimniecības dzīvnieku, kuri tiek turēti, nobaroti vai audzēti pārtikas produktu ražošanai, barībā.

7 — OV L 306, 32. lpp.

27. No 2003. gada 1. septembra šī panta vietā ir jāpiemēro Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regulas (EK) Nr. 999/2001, ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūkļveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkarošanai [8], 7. panta 2. punkts [9], kas kopā ar IV pielikuma 1. punktu Komisijas Regulas Nr. 1234/2003 [10] redakcijā aizliedz lauksaimniecības dzīvnieku barošanā izmantot no zīdītājdzīvniekiem iegūtas olbaltumvielas.

C — Tiesiskais regulējums par īpaša riska materiālu

28. Ciktāl tas attiecas uz izskatāmo lietu, īpaša riska materiāls Komisijas 2000. gada 29. jūnija Lēmuma 2000/418/EK, ar ko reglamentē tāda materiāla izmantošanu, kurš rada risku saistībā ar transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām, un ar ko groza Lēmumu 94/474/EK [11], 2. panta 7. punktā ir definēts šādi:

"I pielikumā nosaukto audu definīcijā; ja nav norādīts citādi, nav ietverti produkti, kas ir iegūti no šiem audiem vai tos satur."

29. I pielikumā ir uzskaitīti dažādi audu veidi. Komisijas 2000. gada 27. decembra Lēmums 2001/2/EK, ar ko groza Lēmumu 2000/418, ar ko reglamentē tāda materiāla izmantošanu, kurš rada risku saistībā ar transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām [12], papildināja šo sarakstu ar visu vecumu liellopu zarnām no divpadsmitpirkstu zarnas līdz taisnajai zarnai.

30. Lēmuma Nr. 2000/418 3. panta 1. punktā ir prasība, lai īpaša riska materiāls tiktu izņemts un iznīcināts saskaņā ar noteikto procedūru.

31. Apiešanās ar īpaša riska materiālu tālāk tiek reglamentēta Regulā Nr. 999/2001. Pār-

8 — OV L 147, 1. lpp.

9 — Vispirms ar Komisijas 2001. gada 29. jūnija Regulas (EK) Nr. 1326/2001, ar kuru nosaka pārejas pasākumus, lai varētu piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 999/2001, ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūkļveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkarošanai, un groza minētās Regulas VII un XI pielikumu (OV L 177, 60. lpp), 1. panta 2. punktu uz laiku tika apturēta 7. panta 2.–4. punkta piemērošana. Vēlāk Komisijas 2003. gada 10. jūlija Regulas (EK) Nr. 1234/2003, ar ko groza I, IV un XI pielikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 999/2001 un Regulai (EK) Nr. 1326/2001 attiecībā uz transmisīvajām sūkļveida encefalopātijām un dzīvnieku barošanu (OV L 173, 6. lpp.), 2. pants atcēla šo apturēšanu un Lēmumu 2000/766.

10 — Minēts 9. zemsvītras piezīmē.

11 — OV L 158, 76. lpp.

12 — OV L 1, 21. lpp.

vadājuma brīdī bija jāpiemēro Komisijas 2003. gada 12. februāra Regulas (EK) Nr. 260/2003 [13] redakcija.

32. Regulas Nr. 999/2001 3. panta 1. punkta g) apakšpunktā un XI pielikuma A nodaļas 1. punkta a) apakšpunkta i) daļā, kurš saskaņā ar 22. pantu ir pārejas perioda noteikums un ir spēkā arī šobrīd, pārņēma Lēmuma 2001/418 definīciju. Principā arī saskaņā ar Regulu pastāv pienākums izņemt un iznīcināt īpaša riska materiālu saskaņā ar noteikto procedūru.

III — Fakti

A — *Iesniedzējtiesas sniegtā informācija*

33. Pamata prāva ir par aptuveni 1111 tonnu dzīvnieku miltu pārvadājumu. Kravas īpašnieks bija diplomēts ģeologs Rainers Krenskis [*Rainer Krenski*], kurš darījumus veica ar uzņēmuma *"PGI-Umwelttechnik"* starpniecību. Konosamentu izdeva sabiedrība *KVZ*.

34. Dzīvnieku milti tika iekrauti kuģī 2003. gada 24. aprīlī Štraubingas [*Straubing*] ostā, Vācijā, un nosūtīti pa Donavu uz Bulgāriju. Tie bija paredzēti termiskai pārstrādei (sadedzināšanai) speciāli pārbūvētā ogļu termoelektrostacijā Bulgārijā. Dzīvnieku miltiem ir ievērojami augstāks sadegšanas siltums nekā Bulgārijā pieejamajām brūnoglēm. Bulgārijā dzīvnieku milti ir atļauts degmateriāls enerģijas ražošanai termoelektrostacijās, kas saņēmušas īpašu atļauju šim nolūkam.

35. 2003. gada 28. aprīlī Serbijas muitas iestādes kravu aizturēja Bezdanas [*Bezdan*] muitas punktā Serbijā un neļāva tai turpināt ceļu. Saskaņā ar Serbijas tiesību aktiem pārvadātie dzīvnieku milti ir uzskatāmi par atkritumiem. Kravas īpašnieks atteicās brīvprātīgi deklarēt kravu kā "atkritumus", jo šādā gadījumā Bulgārija liegtu tās ievešanu savā teritorijā. Lai noskaidrotu, vai pārvadātie dzīvnieku milti ir vai nav uzskatāmi par atkritumiem, krava tika transportēta atpakaļ uz Štraubingu.

13 — OV L 37, 7. lpp.

36. Atpakaļceļā 2003. gada 1. jūnijā Vīnes/Hainburgas ostā kuģi apturēja Austrijas muita un neļāva tam turpināt ceļu uz Štraubingu. Muitas procedūras tika pabeigtas 2003. gada 17. jūnijā, bet jau 2003. gada 6. jūnijā vides dienests ar savu lēmumu atļāva kravas tālāku transportēšanu, ja tiek veikta drošības naudas iemaksa EUR 250 000 apmērā un tiek sniegts paziņojums par pārvadājumu atbilstoši Atkritumu pārvadājumu regulai. Šis lēmums balstījās uz dzīvnieku miltu kvalifikāciju atbilstoši Eiropas atkritumu kataloga klasei 020202 (dzīvnieku audu atkritumi). Pēc Austrijas kompetento iestāžu domām, saskaņā ar Atkritumu pārvadājumu regulu jau par kravas transportēšanu Bulgārijas virzienā, kā arī tās atgriešanu atpakaļ sākumpunktā bija iepriekš jāpaziņo.

37. Kuģis no Vīnes/Hainburgas ostas, lai dotos Vācijas virzienā, izbrauca tikai 2003. gada 19. septembrī, pēc tam, kad Austrijas iestādes vairs nepieprasīja nosacījumu izpildi.

38. Tikai vēlāk *Verwaltungsgerichtshof* [Federālā administratīvā tiesa] konstatēja, ka lēmums bija izdots neeksistējošam adresātam un tādēļ uzskatāms par neesošu. Līdz ar to sabiedrība *KVZ* kā tiesību pēctece prasa ar kuģa dīkstāvi nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu.

B — *Papildu informācija no lietas materiāliem*

39. No lietas materiāliem, ko iesniedzējtiesa nodevusi Tiesai saskaņā ar Tiesas Statūtu 23. pantu, izriet, ka sabiedrība *KVZ* pamata prāvā minējusi, ka pārvadātos dzīvnieku miltus esot ražojuši Vācijas dzīvnieku līķu dīrāšanas uzņēmumi un dzīvnieku miltu rūpnīcas. *PGI-Umwelttechnik* tos attiecīgi iegādājās laikposmā no 2000. gada beigām līdz 2001. gada maijam [14]. Tā uzglabāja dzīvnieku miltus līdz to transportēšanai ar kuģi 2003. gada aprīlī [15].

40. Pretrunīgi viedokļi tiek pausti par to, vai dzīvnieku miltus vajadzēja kvalificēt kā īpaša

14 — 2005. gada 18. janvāra Krenska nopratināšanas protokols, 8. lpp.

15 — 2005. gada 18. janvāra Krenska nopratināšanas protokols, 8. un nākamās lpp.

riska materiālu [16]. Krenskis, kurš bija dzīvnieku miltu īpašnieks to transportēšanas laikā, norādīja, ka viņš ir saņēmis apstiprinājumu, ka dzīvnieku milti Direktīvas 90/667 izpratnē uzskatāmi par vielu ar nelielu bīstamības pakāpi. Šādi 2002. gadā izsniegti apliecinājumi atrodas pamata lietas materiālos.

41. Turpretim kāds Bavārijas administratīvo iestāžu liecinieks apgalvoja, ka liellopu zarnas tika deklarētas kā īpaša riska materiāls jau 2001. gada 1. janvārī [17]. Līdz ar to pēc šī liecinieka domām ir jāvadās no principa, ka pirms šī datuma saražotie dzīvnieku milti — kā tas ir šajā lietā — cita starpā satur liellopu zarnas un tādēļ — īpaša riska materiālu [18].

42. Šķiet, ka valda vienprātība par to, ka ar zinātnisko ekspertīzu metodēm vairs nav iespējams konstatēt, vai dzīvnieku milti satur īpaša riska materiālu.

43. Lietas materiālos ir arī *Verwaltungsgericht Regensburg* [Rēgensburgas Administratīvās tiesas] 2003. gada 22. augusta rīkojums [19], ar ko cita starpā tiek konstatēts, ka kuģis pirms došanās atpakaļceļā vispirms aptuveni piecas nedēļas, proti, līdz 2003. gada maija beigām, ir nostāvējis pietauvots Serbijā.

IV — Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

44. Iesniedzējtiesa pieņem, ka Austrijas kompetento vides dienestu rīcība — ja tie būtu izvēlējušies pareizo adresātu — būtu bijusi likumīga un ka līdz ar to neiestātos atbildība, ja uz kravas transportēšanu atbilstoši Atkritumu pārvadājumu regulai attiektos pienākums par iepriekšēju paziņošanu. Tādēļ iesniedzējtiesa uzdod šādus jautājumus:

"1) Vai uz dzīvnieku miltu kā atkritumu pārvadājumu (tranzītu, respektīvi, veša-

16 — Negatīvu secinājumu skat. sabiedrības *KVZ* 2004. gada 17. augusta rakstiskos apsvērumus, 5. lpp.

17 — Skatīt iepriekš šo secinājumu 29. punktu.

18 — 2005. gada 15. marta Krenska nopratināšanas protokols, it īpaši 4. lpp.

19 — Akta numurs RN 7 S 03.1284, pamata lietas sūdzības T pielikums.

nu atpakaļ) neatkarīgi no tā, vai tajos ir īpaša riska materiāls vai nav, attiecas Atkritumu pārvadāšanas regulā noteiktais paziņošanas pienākums?

a) kuros nav īpaša riska materiāla vai

b) kuros ir īpaša riska materiāls (kvalificēts kā pirmās kategorijas materiāls atbilstoši Regulai Nr. 1774/2002),

Pakārtoti:

pārvadājumi (tranzīts, respektīvi, vešana atpakaļ), ja dzīvnieku milti ir atkritumi Regulas Nr. 259/93 izpratnē, nepaziņojot par to kompetentajām iestādēm un nesaņemot to piekrišanu, saskaņā ar šīs regulas 26. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu ir nelikumīgi?"

2) Vai saskaņā ar Regulas Nr. 259/93 1. panta 2. punkta d) apakšpunktu šī regula neattiecas uz dzīvnieku miltu pārvadājumiem neatkarīgi no tā, vai tajos ir īpaša riska materiāls?

45. Tiesas procesā Tiesā piedalījās sabiedrība *KVZ, Finanzprokuratur* [finanšu prokuratūra], Austrijas, Francijas, Apvienotās Karalistes valdības, kā arī Komisija.

Negatīvas atbildes gadījumā uz otro jautājumu:

V — Nostājas ieņemšana

3) Vai dzīvnieku miltu,

46. *Landgericht für Zivilrechtssachen Wien* [Vīnes Apgabala civillietu tiesa] ar saviem

prejudiciālajiem jautājumiem vēlas noskaidrot, vai saskaņā ar Atkritumu pārvadājumu regulu par dzīvnieku miltu transportēšanu no Serbijas uz Austriju un no Austrijas uz Vāciju bija iepriekš jāpaziņo.

47. Šī jautājuma izvērtēšanā, pirmkārt, noteicoši ir tiesību akti atkritumu jomā, bet arī, otrkārt, normas par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu pārvaldīšanu, tostarp it īpaši normas par tā saukto īpaša riska materiālu. Īpaša riska materiālu veido dzīvnieku ķermeņu daļas, kurās ar lielu iespējamību ir atrodami transmisīvās sūkļveida encefalopātijas iespējamie ierosinātāji. Tiek uzskatīts, ka šie ierosinātāji var izraisīt cilvēku saslimšanu ar jaunu Kreicfelda-Jākoba slimības paveidu.

48. Tā kā šīs prāvas pamatā esošo faktisko apstākļu laikā iepriekšējo tiesisko regulējumu par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu pārvaldību — Direktīvu 90/667 — nomainīja jaunā Regula Nr. 1774/2002 un tā kā tiesiskais regulējums par īpaša riska materiālu pārvaldību — Regula Nr. 999/2001 — tika vairākas reizes grozīta, vispirms ir jānoskaidro attiecīgais laika posms, lai veiktu juridisko vērtējumu (skatīt tālāk A).

49. Pēc tam jāpārbauda Atkritumu pārvadājumu regulas piemērojamība. Pirmkārt, uz to attiecas prasība, ka dzīvnieku miltus var uzskatīt par atkritumiem (skatīt tālāk B). Dzīvnieku miltus varētu uzskatīt par atkritumiem vai nu tādēļ, ka to īpašniekam ir pienākums no tiem atbrīvoties, vai arī tādēļ, ka viņam ir nodoms to darīt. Atkritumu tiesiskajā regulējumā nav minēts pienākums atbrīvoties no dzīvnieku miltiem, tāpat tajā nav definēts, kad būtu jāuzskata, ka pastāv nodoms to darīt. Jebkurā gadījumā pienākums atbrīvoties no dzīvnieku miltiem ir atrodams noteikumos par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu un īpaša riska materiālu pārvaldību. Turklāt, šie noteikumi arī ietver iespēju pārbaudīt to, vai pastāv nolūks atbrīvoties no dzīvnieku miltiem.

50. Ja šai pārbaudei būtu jānoved pie tā, ka dzīvnieku milti ir uzskatāmi par atkritumiem, tomēr no tā vēl neizriet pienākums par to transportēšanu iepriekš paziņot. Tieši pretēji, atkritumu tiesiskais regulējums paredz iespēju uz dzīvnieku līķiem, kuriem nav piemērojams atkritumu tiesiskais regulējums, attiecināt īpašu kārtību, ja īpašie noteikumi sasniedz vismaz tādu pašu aizsardzības līmeni, kādu paredz vispārējais atkritumu tiesiskais regulējums (skatīt tālāk C). Regula Nr. 1774/2002 varēja izveidot īpašo kārtību, kas attiecas arī uz dzīvnieku miltiem. Šajā kontekstā, pirmkārt, ir jāpārbauda, vai arī dzīvnieku milti var ietilpt šīs īpašās kārtības piemērošanas jomā un, otrkārt, vai Regulā Nr. 1774/2002 paredzētais aizsardzības līmenis sasniedz vismaz Atkri-

tumu pārvadājumu regulā paredzēto aizsardzības līmeni. Lai novērtētu attiecīgos aizsardzības līmeņus, īpaši svarīgi ir zināt, vai, nepastāvot šiem Regulas Nr. 1774/2002 īpašajiem noteikumiem, uz dzīvnieku miltiem būtu attiecināma Atkritumu pārvadājumu regulā paredzētā parastā kārtība, vai arī atvieglotā, tā sauktā zaļā saraksta, atkritumu pārvadājumu kārtība.

A — *Par atbilstošo datumu, lai noteiktu piemērojamo tiesisko regulējumu*

51. Vispirms ir jānosaka atbilstošais datums, lai varētu noteikt tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru būtu jāizvērtē, vai pastāvēja iespējamais paziņošanas pienākums.

52. Iestāžu pieņemto lēmumu likumība principā ir jāizvērtē, ņemot par pamatu lēmumu pieņemšanas datumā spēkā esošos noteikumus, šajā lietā tas būtu 2003. gada 6. jūnijs. Bet apstrīdētais Austrijas kompetento iestāžu izdotais lēmums ir par pārvadājumu, par kuru, gadījumā, ja pastāv iepriekšējas paziņošanas pienākums saskaņā ar Atkritumu pārvadājumu regulas 5. panta 1. punktu un 8. panta 1. punktu, būtu bijis jāpaziņo *pirms* pārvadājuma uzsākšanas, proti, pirms 2003. gada 24. aprīļa, un par kuru saskaņā ar 25. panta 2. punkta pirmo teikumu jāpaziņo vēlreiz pirms atpakaļceļa uzsākšanas [20]. Bet prasība par iepriekšēju paziņošanu nav paredzēta, lai varētu galīgi konstatēt atbilstošo datumu piemērojamām tiesībām. Tieši otrādi, iepriekšēja paziņošana ir paredzēta, lai sniegtu informāciju kompetentajām iestādēm par pārvadājuma iepriekšēju pārbaudi, piedāvātu par pārvadājumu atbildīgajai personai minimālu tiesisko drošību, tai piešķirot atļauju un ļaujot novērst nevajadzīgus izdevumus.

53. Taču iepriekšēja paziņošana nemaina principu, ka iestāžu lēmuma pieņemšanas brīdī noteicoša ir spēkā esošā tiesiskā situācija. Tieši pretēji, Atkritumu pārvadājumu regulas 7. panta 5. punkta otrā daļa parāda, ka ar iepriekšēju paziņošanu iegūtā tiesiskā drošība ir ierobežota. Saskaņā ar šo noteikumu no jauna ir jāpaziņo arī tad, ja ir ievērojami mainījušies pārvadājuma nosacījumi. Šī norma, pirmkārt, acīmredzami attiecas uz faktu izmaiņām pārvadājuma nosacījumos, taču arī būtiskas izmaiņas

20 — Saskaņā ar šo secinājumu 43. punktā minēto tiesas rīkojumu atpakaļceļš sākās 2003. gada maija beigās.

tiesiskajā situācijā var būtiski mainīt pārvadājuma nosacījumus, ja, piemēram, ieviešot pienākumu atbrīvoties, pirmo reizi rodas situācija, ka šie materiāli tiek uzskatīti par atkritumiem. Līdz ar to iestāžu lēmuma pieņemšanas brīdī spēkā esošās tiesības ir noteicošas, lai izvērtētu tiesisko situāciju pēc būtības.

54. Šajā lietā tas nozīmē, ka ir jāizvērtē Austrijas vides dienestu pieņemtā lēmuma likumība atbilstoši 2003. gada 6. jūnijā spēkā esošajiem noteikumiem.

B — *Par jēdzienu "atkritumi"*

55. Uz paziņošanas pienākumu par dzīvnieku miltu pārvadājumu attiecas, pirmkārt, tas, ka tiem ir jābūt kvalificētiem kā atkritumiem. Attiecībā uz atkritumu definīciju Atkritumu pārvadājumu regulas 2. panta a) apakšpunkts atsaucas uz definīciju Atkritumu pamatdirektīvas 1. panta a) apakšpunktā. Saskaņā ar šo noteikumu jēdziens "atkritumi" ietver jebkuru vielu vai priekšmetu, kas iekļauts Atkritumu pamatdirektīvas I pielikumā noteiktajās kategorijās un no kā īpašnieks atbrīvojas, ir nodomājis atbrīvoties vai ir spiests to darīt.

56. Minētais pielikums, kā arī Eiropas Atkritumu klasifikators paskaidro šo definīciju, piedāvājot sarakstus ar tām vielām un priekšmetiem, ko var uzskatīt par atkritumiem. It īpaši tas, ka pielikumā ir ietverta kategorija Q 16 "Jebkuri materiāli, vielas vai produkti, kas nav iekļauti iepriekšminētajās kategorijās", kas arī ir piemērojama šajā lietā, piešķir pielikumam un klasifikatoram tikai norādošu raksturu [21].

57. Tādēļ būtiski ir zināt, vai īpašnieks atbrīvojas no kādas lietas, ir nodomājis to darīt vai ir spiests atbrīvoties. Šajā lietā nevar runāt par galīgu atbrīvošanos no dzīvnieku miltiem, jo tie tobrīd vēl tika transportēti, lai vēlāk tiktu sadedzināti. Katrā ziņā šeit varētu domāt par pienākumu vai nodomu atbrīvoties no tiem.

21 — Attiecībā uz iepriekš minēto skatīt 2002. gada 18. aprīļa spriedumu lietā C-9/00 *Palin Granit* un *Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus* (*Recueil*, I-3533. lpp., 22. punkts; turpmāk tekstā — "spriedums *Palin Granit*").

1) Par pienākumu atbrīvoties

58. Ir daudz tiesiskā regulējuma normu, kas var izraisīt pienākumu atbrīvoties no produktiem. Austrijas un Apvienotās Karalistes valdība uzskata, ka pienākums atbrīvoties no dzīvnieku miltiem izriet no Regulas Nr. 1774/2002 VII pielikuma II nodaļas 1. punkta. Komisija uzskata, ka pienākums atbrīvoties no dzīvnieku miltiem pastāv vismaz tiktāl, ciktāl dzīvnieku milti ir ražoti no īpaša riska materiāla. Saistībā ar to, pirmkārt, būtu jāņem vērā tiesiskais regulējums par īpaša riska materiāliem, un, otrkārt, arī Regulas Nr. 1774/2002 4. panta 2. punkts, kas attiecas uz tā saukto "1. kategorijas materiālu" pārvaldību.

a) Par Regulas Nr. 1774/2002 VII pielikuma II nodaļas 1. punktu

59. Atbilstoši Regulas Nr. 1774/2002 VII pielikuma II nodaļas 1. punkta otrajai daļai, kamēr ir spēkā dzīvnieku miltu barības aizliegums, dzīvnieku izcelsmes olbaltumvielu pārstrādei var izmantot vienu no vairākām apstrādes metodēm, pirms tos kvalificē un apglabā kā atkritumus. No tā Austrijas un Apvienotās Karalistes valdības secina pienākumu atbrīvoties no dzīvnieku miltiem.

60. Tās atsaucas arī uz Regulas Nr. 808/2003 sesto apsvērumu, saskaņā ar kuru, kaut arī paliek spēkā barības aizliegums, pārstrādāto zīdītāju olbaltumvielu vienīgais galamērķis ir atkritumi. Ar šo regulu Regulā Nr. 1774/2002 tika iekļauts VII pielikuma II nodaļas 1. punkts.

61. Taču Regulas Nr. 1774/2002 VII pielikuma II nodaļas 1. punktam ir arī pirmā un trešā daļa, kurās paredzētas citas normas. Saskaņā ar pirmo daļu pārstrādātas zīdītāju olbaltumvielas tiek apstrādātas ar konkrētu metodi un tās nav jālikvidē kā atkritumi. Trešā daļa pat atļauj citas apstrādes metodes, ja materiāls tiek izmantots kā barība lolojumdzīvniekiem, kuri nav domāti lietošanai pārtikā. Abi šie noteikumi nerada pienākumu likvidēt atkritumus. Līdz ar to pārstrādātās olbaltumvielas ir jāapglabā kā atkritumi tikai otrās daļas gadījumā, bet ne

tad, ja piemēro vienu no abām pārējām daļām.

b) Pienākums atbrīvoties no īpaša riska materiāla

62. Arī sīkāk apskatot Regulas Nr. 808/2003 sesto apsvērumu, nerodas pamats citādai interpretācijai. Apgalvojums par to, ka dzīvnieku milti būtu jāapglabā kā atkritumi, neataino šī regulējuma mērķi, tas ir tikai iespējamā dzīvnieku miltu pielietojuma novērtējums, kamēr spēkā ir barības aizliegums. Tas pamato arī atļauju tādām apstrādes metodēm, kas mazāk efektīvi ļauj samazināt iespējamos infekcijas riskus, jo šādi riski, ja dzīvnieku miltus apglabā kā atkritumus, ir mazāk nozīmīgi.

64. Tomēr pienākums atbrīvoties no īpaša riska materiāla varētu pastāvēt, ja dzīvnieku milti būtu jāuzskata par īpaša riska materiālu, ciktāl to ražošanā ir izmantots šāds materiāls. Šķiet, ir neiespējams to noteikt, veicot dzīvnieku miltu zinātnisku analīzi [22], taču nevar izslēgt, ka valsts tiesa, balstoties uz citiem pierādījumiem vai normām, ko piemēro pierādīšanas pienākuma jomā, var veikt tādus konstatējumus.

65. Īpaša riska materiāls no nokautiem vai kritušiem dzīvniekiem ir jāizņem un jāiznīcina. Tas izriet no Regulas Nr. 999/2001 XI pielikuma kopā ar 22. pantu. Tātad attiecībā uz īpaša riska materiālu pastāv pienākums no tā atbrīvoties, un tas ir jāuzskata par atkritumiem.

63. Tādēļ Regulas Nr. 1774/2002 VII pielikuma II nodaļas 1. punkts ir jāsaprot tā, ka zīdītāju olbaltumvielu pārstrāde var notikt vai nu pēc konkrētas metodes, turklāt produktu drīkst izmantot jebkurā atļautā veidā, vai arī pēc kādas no pārējām metodēm ar mērķi apglabāt tās kā atkritumus vai izbarot lolojumdzīvniekiem. No tā nevar secināt pienākumu, ka jebkurā gadījumā būtu jāatbrīvojas no dzīvnieku miltiem.

66. Savukārt dzīvnieku miltos *pārstrādāts* īpaša riska materiāls vairs nav uzskatāms par

22 — Skatīt iepriekš šo secinājumu 19. punktu.

atkritumiem. Īpaša riska materiāls Regulas Nr. 999/2001 izpratnē ir definēts šīs regulas 3. panta 1. punkta g) apakšpunktā un XI pielikumā [23]. Saskaņā ar to XI pielikumā minētie audi ir norādīti kā īpaša riska materiāls; ciktāl nepastāv pretēja norāde, šī definīcija neietver *gala produktus*, kas satur šādus audus vai ir ražoti no tiem [24]. Dzīvnieku milti ir produkts. Tādējādi pienākums apglabāt īpaša riska materiālu tieši nerada pienākumu atbrīvoties no piesārņotiem dzīvnieku miltiem.

c) Par pienākumu atbrīvoties no produktiem, kas ražoti no īpaša riska materiāla

67. Tomēr pienākums atbrīvoties no īpaša riska materiālu saturošiem produktiem izriet no Regulas Nr. 1774/2002 4. panta noteikumiem par rīcību ar 1. kategorijas materiāliem.

68. Regula Nr. 1174/2002 vispārīgi nosaka rīcību ar dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem un tādējādi arī rīcību ar dzīvnieku miltiem. Dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti, pamatojoties uz ar tiem saistīto risku, ir sadalīti trīs kategorijās. Uz katru no kategorijām attiecas atšķirīgi noteikumi par turpmāko rīcību ar tiem.

69. 1. kategorijas materiāls, augstākā riska grupa, saskaņā ar 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) daļas definīciju cita starpā ietver īpaša riska materiālu un jebkuru materiālu, kurā ir īpaša riska materiāls. Ja dzīvnieku milti tikuši ražoti arī no šāda īpaša riska materiāla, tad tie satur īpaša riska materiālu un ir 1. kategorijas materiāls.

70. Regulas Nr. 1774/2002 4. panta 2. punkts prasa, lai 1. kategorijas materiāls tiktu iznīcināts kā atkritumi vai nu sadedzinot, vai noglabājot atkritumu poligonā. Runa ir par pienākumu atbrīvoties no šīm vielām.

23 — Regulas Nr. 999/2001 3. panta 1. punkta g) apakšpunktā norādītais V pielikums īpaša riska materiālu definīcijā vēl nav piemērojams, jo tajā trūkst paredzētā dalībvalstu sadalījuma kategorijās. Līdz ar to saskaņā ar 22. panta 1. punktu pārejas laikā ir jāpiemēro XI pielikums.

24 — Komisijas 1997. gada 30. jūlija Lēmums 97/534/EK par tādu materiālu lietošanas aizliegumu, kuri rada risku saistībā ar transmisīvo sūkļveida encefalopātiju (OV L 216, 95. lpp.), neietvēra nekādu šādu produktu ierobežojumu. Komisijas 1994. gada 27. jūlija Lēmums 94/474/EK par konkrētiem aizsardzības pasākumiem, kas attiecas uz govju sūkļveida encefalopātiju un atceļ Lēmumu 89/469/EEK un Lēmumu 90/200/EEK (OV L 194, 96. lpp.), skaidri attiecināja aizliegumu transportēt noteiktus materiālus no Apvienotās Karalistes pat uz produktiem, kuri satur šāda veida materiālu.

71. Sabiedrība *KVZ* tiesas sēdē, protams, iebilda, ka šis pienākums neattiecas uz dzīvnieku miltu privātīpašnieku, jo viņš netiek minēts kā adresāts. Taču šāds apgalvojums nav pārliecinošs. Lai gan Regulas Nr. 1774/2002 4. panta 2. punktā nav nosaukta persona, kurai ir pienākums iznīcināt atkritumus, no tā nevar secināt, ka šo personu loks būtu ierobežots. Pārējā daļā atbilstoši EKL 249. panta otrajai daļai katrs kādā regulējumā noteiktais noteikums principā ir tāds, kas var radīt juridiskas saistības jebkurai personai.

72. Līdz ar to dzīvnieku milti bija jāuzskata par atkritumiem, jo pastāvēja pienākums no tiem atbrīvoties, ja to ražošanā tika izmantots arī īpaša riska materiāls, un tas ir jānoskaidro valsts tiesai.

2) Par nodomu atbrīvoties

73. Turpretim, ja nav iespējams konstatēt, ka dzīvnieku miltu ražošanā ir izmantots arī īpaša riska materiāls, tos drīkst uzskatīt par atkritumiem tikai tad, ja īpašniekam ir bijis nodoms atbrīvoties no tiem. Lai arī īpašnieka nodoms principā ir subjektīvs, lai novērstu ļaunprātīgu izmantošanu, izšķiroši var būt nevis īpašnieka apgalvojumi par viņa iespējamiem nodomiem, bet gan tikai objektīvi fakti, kas ļauj secināt par objektīvi eksistējošu nodomu.

74. Šajā sakarā vispirms jānorāda, ka paredzētā dzīvnieku miltu sadedzināšana nav obligāti jāuzskata par atbrīvošanās darbību, kas liecina par nodomu atbrīvoties no tiem. Patiešām, vielu sadedzināšana var būt gan iznīcināšanas darbība, gan arī pārstrādes process Atkritumu pamatdirektīvas II pielikuma izpratnē, bet tikai tad, ja šīs vielas ir atkritumi. Pretēji Finanšu prokuratūras apgalvotajam, ne visas vielas, kuras tiek sadedzinātas, šīs darbības dēļ ir uzskatāmas par atkritumiem. Kā degviela (II B pielikuma R 1 kategorija) galvenokārt tiek izmantotas ogles, nafta un dabasgāze, bet tādēļ šīs izejvielas netiek uzskatītas par atkritumiem [25].

75. Tomēr Atkritumu pamatdirektīva nepiedāvā nevienu kritēriju, pēc kura varētu

25 — 2000. gada 15. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-418/97 un C-419/97 *ARCO Chemie Nederland* u.c. (*Recueil*, I-4475. lpp., 44. un nākamie punkti, pretēji tam skatīt arī 85. punktu); iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Palin Granit*, 27. punkts, un 2004. gada 11. novembra spriedums lietā C-457/02 *Niselli* (Krājums, I-10853. lpp., 37. punkts).

secināt par īpašnieka nodomu atbrīvoties no kādas konkrētas vielas vai priekšmeta [26]. Šajā lietā nav atrodamas arī valsts tiesību normas, kuras konkretizētu šo jēdzienu atbilstoši Kopienu tiesībām [27].

76. Saskaņā ar spriedumu lietā *ARCO Chemie Nederland* u.c., ņemot vērā visus apstākļus, ir jāpārbauda, vai īpašniekam bija nodoms atbrīvoties no dzīvnieku miltiem. Veicot pārbaudi, ir jāņem vērā direktīvas mērķis un jāuzrauga, lai netiktu apdraudēta tās efektivitāte [28]. Atkritumu pamatdirektīvas mērķis saskaņā ar tās trešo apsvērumu ir cilvēku veselības aizsardzība un vides aizsardzība pret kaitējumiem, ko rada atkritumu savākšana, pārvadāšana, apstrāde, uzglabāšana un noglabāšana. Saskaņā ar EKL 174. panta 2. punktu Kopienas politika attiecībā uz vidi tiecas panākt augsta līmeņa aizsardzību un pamatojas uz piesardzības un preventīvās darbības principu. Tiesa no tā secināja, ka atkritumu jēdzienu nedrīkst interpretēt šauri [29].

77. Tiesa jau vairākkārt ir izskatījusi jautājumu par ražošanas atliekām un šajā sakarā tā it īpaši ir uzskatījusi, ka šādas vielas atkārtotas izmantošanas iespējamības pakāpe bez iepriekšējas pārstrādes ir atbilstošs kritērijs, lai novērtētu, vai šīs atliekas ir atkritumi. Ja papildus vienkāršai iespējai vielu izmantot atkārtoti tās īpašniekam to veikt ir saimnieciski izdevīgi, tad šādas atkārtotas izmantošanas iespējamība ir paaugstināta. Šādā gadījumā attiecīgā viela vairs nav uzskatāma par apgrūtinājumu, no kura īpašnieks ir vēlējies "atbrīvoties", bet gan par īstu preci [30].

78. Šo judikatūru var plaši piemērot arī šajā lietā, jo dzīvnieku miltu izgatavošanas izejvielas vismaz daļēji var izmantot cilvēku uzturam paredzēto gaļas izstrādājumu ražošanai. Tādēļ šeit ir runa par blakusproduktiem [31] vai ražošanas atliekām.

79. Kā it īpaši uzsver Apvienotās Karalistes valdība, sākot ar 2001. gada 1. janvāri tika aizliegta dzīvnieku miltu izmantošana dzīv-

26 — Iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Niselli*, 34. punkts.

27 — Šajā sakarā skat. arī iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Niselli*, 34. punkts, un lietā *ARCO Chemie Nederland* u.c., 41. un turpmākie punkti.

28 — Iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *ARCO Chemie Nederland* u.c., 73. punkts.

29 — *Ibidem*, 38. un nākamie punkti, un iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Palin Granit*, 23. punkts.

30 — Iepriekš 25. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Niselli*, 46. punkts, un iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Palin Granit*, 37. punkts.

31 — Salīdzināt Regulas Nr. 1774/2002 virsrakstu ar veselības aizsardzības noteikumiem attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, kuri nav paredzēti cilvēku uzturam.

nieku, no kuriem tiek ražoti gaļas izstrādājumi, barībā [32]. Līdz ar to tika likvidēta nozīmīgākā iespēja saimnieciski izdevīgi izmantot dzīvnieku miltus. Ja kopš šī brīža dzīvnieku miltiem vairs nebūtu nekādas saimnieciskās izmantošanas vērtības, kā tas minēts Regulas Nr. 808/2003 sestajā apsvērumā, tad dzīvnieku milti patiešām varētu būt apgrūtinājums, kas ļauj secināt par nodomu no tiem atbrīvoties.

80. Tomēr sabiedrība *KVZ* iebilst, ka dzīvnieku miltus arī turpmāk var izmantot kā degvielu, lolojumdzīvnieku barošanai vai kā mēslojumu. Turpretī Finanšu prokuratūra kā atbildētāja pārstāve uzsver, ka atkārtotas saimnieciskas izmantošanas iespēja neizslēdz to, ka attiecīgā viela ir atkritumi. Kaut arī pēdējā iespēja ir pārbaudīta [33], tā vēl nenozīmē, ka būtu jāsecina, ka tie ir atkritumi.

81. Savukārt būtiski ir zināt, vai arī turpmāk atļautā dzīvnieku miltu izmantošana konkrētajā gadījumā būtu jāuzskata par iespējamu vai par apšaubāmu. Šajā sakarā ir svarīgi zināt, vai šī izmantošana ir saimnieciski izdevīga vai arī dzīvnieku milti tomēr ir apgrūtinājums [34].

82. Iesniedzējtiesai ir jākonstatē, vai šis ir tāds gadījums. Šajā sakarā būtu arī jāpārbauda, vai paredzētais [dzīvnieku miltu] izmantošanas veids nestu zaudējumus. Pārbaudot saimniecisko izdevīgumu, iesniedzējtiesa drīkst veikt pārbaudes ne tikai attiecībā uz iekšējo valsts tirgu, kurā, šķiet, dzīvnieku miltu sadedzināšana — it īpaši pēc Austrijas valdības sniegtās informācijas — ir iespējama, tikai samaksājot nodevu [35], bet tai ir jāņem vērā arī dzīvnieku miltu likumīgas izmantošanas iespējas ārvalstī.

83. Bet, runājot par apstrīdētiem dzīvnieku miltiem, ir jāņem vērā no pamata lietas

32 — Skatīt iepriekš šo secinājumu 26. un nākamajos punktos minētos noteikumus. Pašlaik notiek diskusijas par barošanas aizlieguma atvieglošanu. Attiecībā uz to skatīt Komisijas 2005. gada 15. jūlija paziņojumu, TSE ceļa karte, COM(2005) 322 galīgā redakcija, 7. lpp., un konsultāciju kopsavilkumu Padomes 2005. gada 9. decembra Dokumentā 15537/05 ADD 1, 4. lpp.

33 — 1990. gada 28. marta spriedums apvienotajās lietās C-206/88 un C-207/88 *Vessoso* un *Zanetti*, (*Recueil*, I-1461. lpp., 8. punkts); 1997. gada 25. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-304/94, C-330/94, C-342/94 un C-224/95 *Tombesi* u.c. (*Recueil*, I-3561. lpp., 47. punkts) un 1997. gada 18. decembra spriedumu lietā C-129/96 *Inter-Environnement Wallonie* (*Recueil*, I-7411. lpp., 31. punkts).

34 — Iepriekš 21. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Palin Granit*, 37. punkts.

35 — Skat. Komisijas provizorisko izmaksu aprēķinu tās priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, kuri nav paredzēti cilvēku uzturam (COM(2000) 574 galīgā redakcija, 18. un nākamās lpp.), kas bija pamatā Regulai Nr. 1774/2002, kā arī Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu saistībā ar *TSE* testiem, kritušiem dzīvniekiem un kautuvju atkritumiem (OV 2002, C 324, 2. lpp.). Runājot par Vācijas Republiku, skat. Adolf Nottrodt u.c., *Technische Anforderungen und allgemeine Empfehlungen für die Entsorgung von Tiermehl und Tierfett in Verbrennungsanlagen*, 2001, 30., 37., 41. un 43 lpp. (http://www.bmu.de/files/bilder/allgemein/application/pdf/leitf.pdf, angļu valodas versija atrodama saitē http://www.bmu.de/files/pdfs/allgemein/application/pdftiermehl.pdf), kur par pamatu tiek ņemta cena par dzīvnieku miltu sadedzināšanu, kas ir aptuveni EUR 50 par tonnu. Saskaņā ar šo pētījumu attiecībā uz rīcību ar dzīvnieku miltiem pastāv prasība par dārgiem drošības pasākumiem.

materiāliem izrietoši apstākļi. Acīmredzot dzīvnieku milti pēc to iegādes par nezināmu cenu divus gadus tika glabāti, tad par apmēram EUR 20 000 tos bija jātransportē uz Bulgāriju un tur jāpārdod par aptuveni EUR 5 tonnā, proti, EUR 5500. Pat ja transportēšanas izdevumus sedza pircējs, ir apšaubāmi, ka šī pārdošanas cena spēja segt uzglabāšanas un sākotnējās iegādes izmaksas. Arī relatīvi ilgstošā uzglabāšana liek apšaubīt, ka jebkurā brīdī bija iespējams izmantot dzīvnieku miltus kā peļņu nesošu kurināmo. Turpretim nevar izslēgt, ka īpašniekam dzīvnieku milti bija apgrūtinājums, no kā viņš vēlējās atbrīvoties, pārdodot tos ar zaudējumiem Bulgārijā.

84. Tomēr, šādi rīkojoties, nevar izslēgt, ka iesniedzējtiesa tās veicamās pārbaudes laikā konstatē, ka šis darījums ir daļa no sākotnējām investīcijām ilgstošās, nākotnē peļņu nesošās darījumu attiecībās.

85. Līdz ar to dzīvnieku milti, neatkarīgi no piesārņojuma ar īpaša riska materiālu, bija atkritumi, ja pēc iesniedzējtiesas visaptveroši veiktas lietas apstākļu izvērtēšanas tie to īpašniekam bija apgrūtinājums, no kura viņš vēlējās atbrīvoties.

C — Par īpašo kārtību, ko piemēro dzīvnieku līķiem

86. Pat ja iesniedzējtiesa secina, ka apstrīdētie dzīvnieku milti ir atkritumi, tad par to pārvadāšanu iepriekš nav jāpaziņo saskaņā ar Atkritumu pārvadāšanas regulu, ja uz dzīvnieku līķiem tiek attiecināta īpašā kārtība, kuru iesniedzējtiesa norāda savā otrajā, pakārtoti uzdotajā jautājumā.

87. Saskaņā ar Atkritumu pamatdirektīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta iii) daļu no šīs direktīvas piemērošanas jomas ir izslēgti dzīvnieku līķi, ja uz tiem jau attiecas citi tiesību akti. Saskaņā ar Atkritumu pārvadāšanas regulas 1. panta 2. punkta

d) apakšpunktu šīs jomas izņēmums attiecas arī uz atkritumu pārvadājumiem. Regula Nr. 1774/2002 varētu būt šī īpašā kārtība, ko piemēro dzīvnieku līķiem.

b) apakšpunkta iii) daļas izpratnē nosaka īpašu kārtību attiecībā uz dzīvnieku līķiem, kas ietver arī dzīvnieku miltus.

88. Norāde šajā sakarā ir likumdevēja veiktais izvērtējums jaunās Atkritumu pārvadāšanas regulas ietvaros [36]. Likumdevējs regulas vienpadsmitajā apsvērumā ir uzsvēris, ka ir jāizvairās no pārklāšanās ar Regulu Nr. 1774/2002, jo šajā pēdējā regulā jau ir ietvertas prasības, kas vispārēji attiecas uz pārsūtīšanu, plūsmu novirzīšanu un pārvietošanu. Atkritumu pārvadāšanas regulas 1. panta 3. punkta d) apakšpunkts jaunajā redakcijā skaidri paredz, ka tā neattiecas uz sūtījumiem, uz kuriem attiecas Regulā Nr. 1774/2002 paredzētās apstiprināšanas prasības. Šis likumdevēja lēmums tomēr attiecas tikai uz nākotni un tam nav nozīmes, interpretējot šajā lietā piemērojamos tiesību aktus.

1) Par izņēmuma par dzīvnieku līķiem piemērošanu dzīvnieku miltiem

90. Komisija atsakās dzīvnieku miltiem piemērot izņēmumu par dzīvnieku līķiem. Šis izņēmums — pēc tās domām — ietver tikai nesadalītus, galvenokārt mirušu dzīvnieku līķus. Šis izņēmums neattiecas uz citām vielām, kas rodas dīrājot dzīvnieku līķus, piemēram, kaušanas rezultātā. Šajā sakarā Komisija atsaucas uz jēdziena "dzīvnieku līķis" parasto lietojumu. Ja šis izņēmums attiektos uz dzīvnieku līķu daļām, tad tās būtu konkrēti nosauktas.

89. Līdz ar to ir jāpārbauda, vai Regula Nr. 1774/2002 Atkritumu pārvadāšanas regulas 1. panta 2. punkta d) apakšpunkta un Atkrituma pamatdirektīvas 2. panta 1. punkta

91. Kā uzsver arī Austrijas, Francijas un Apvienotās Karalistes valdības, šis Komisijas apgalvojums nav pārliecinošs. Attiecībā uz dzīvnieku līķu daļām Apvienotās Karalistes valdība pārliecinoši izklāsta, ka dzīvnieku līķi

36 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 14. jūnija Regula (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem (OV L 190, 1. lpp.)

pārstrādes — iespējams, arī pārvadāšanas — nolūkos bieži vien tiek sadalīti gabalos un būtu patvaļīgi secināt, ka no tā izriet tiesiskā regulējuma atkritumu jomā piemērošana.

92. Turpretī dzīvnieku miltiem ir kvalitatīvi cits raksturs nekā dzīvnieku līķiem vai to daļām. Tie nav pārstrādes izejmateriāla daļa, bet gan tās produkts. No šī apsvēruma iepriekš minētās valdības — kam tiktāl piekrīt arī Komisija — secina, ka jēdziens "dzīvnieku līķi" neietver dzīvnieku miltus.

93. Apvienotās Karalistes piemērs tomēr parāda, ka izņēmumu par dzīvnieku līķiem nevar lietderīgi attiecināt tikai uz izejmateriālu — dzīvnieku līķiem vai to daļām. Tikpat nelietderīgi ir vēlreiz piemērot tiesību aktus atkritumu jomā pēc pirmā pārstrādes posma, kad dzīvnieku līķi tiek sadalīti to vieglākai apstrādei, šos tiesību aktus ir lietderīgi piemērot vēlākā pārstrādes posmā. Kā uzsver sabiedrība *KVZ*, tieši pretēji, izņēmumus jāattiecina uz pārstrādes metožu produktiem, ko paredz citi tiesību akti Atkritumu pamatdirektīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Būtu pretrunīgi, ja tiesību akti atkritumu jomā neattiektos uz salīdzinoši augstas riska pakāpes izejmateriālu, bet paredzētās pārstrādes metodes ietvaros tiktu atļauta šo tiesību aktu piemērošana produktiem, kuru vēlāku apstrādi un izmantošanu reglamentē īpašā kārtībā.

94. Iepriekš spēkā esošā Direktīva 90/667 reglamentēja rīcību ar dzīvnieku blakusproduktiem un atkritumiem tikai līdz to pārstrādei dzīvnieku miltos. Līdz ar to vairs nebūtu izslēgta tiesību aktu atkritumu jomā piemērošana pēc šīs pārstrādes dzīvnieku miltos.

95. Turpretī Regula Nr. 1774/2002 reglamentē ne tikai dzīvnieku miltu ražošanu, bet arī to tālāku izmantošanu. Dzīvnieku milti tiek iegūti, piemērojot V pielikumā minētās pārstrādes metodes, un tie ir jāizmanto noteiktiem, tālāk uzskaitītiem mērķiem. Atļautie izmantošanas veidi ir atkarīgi no materiālu kategorijas, kurai dzīvnieku milti ir pieskaitāmi. Līdz ar to tiesisko regulējumu atkritumu jomā nevar piemērot, kamēr šī izmantošana nav pabeigta.

96. Tomēr Austrijas valdība uzskata, ka dzīvnieku miltu kā atkritumu iznīcināšana,

ko vairākās vietās paredz Regula Nr. 1774/2002, apstiprina, ka dzīvnieku līķiem piemērojamais izņēmums neietver dzīvnieku miltus. Šī norāde uz reglamentējumu atkritumu jomā tomēr ir atsauce tikai uz iznīcināšanas darbību. Ja dzīvnieku milti tiek iznīcināti, tad jāpiemēro regulējums atkritumu jomā, jo to skaidri paredz Regula Nr. 1774/2002. Tomēr, ja dzīvnieku milti tiek izmantoti citā atļautā veidā, minētā regula neparedz piemērot regulējumu atkritumu jomā.

97. Līdz ar to izņēmums attiecībā uz dzīvnieku līķiem kopā ar Regulu Nr. 1774/2002 ir piemērojams arī dzīvnieku miltiem.

2) Par Regulu Nr. 1774/2002 kā cita veida tiesību aktu izņēmuma par dzīvnieku līķiem izpratnē

98. Tālāk ir jāpārbauda, vai Regula Nr. 1774/2002 atbilst citos tiesību aktos noteiktajām prasībām izņēmuma par dzīvnieku līķiem izpratnē. Atkritumu pamatdirektīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērošanas jomas ietvaros nav pietiekami, lai piemērotu izņēmumu, ka šādi tiesību akti uz minētajām vielām vai priekšmetiem attiecas tikai, piemēram, rūpnieciskos vai saimnieciskos nolūkos, bet tiem ir jāietver arī konkrēti noteikumi par to, kā organizē atkritumu apsaimniekošanu Atkritumu pamatdirektīvas 1. panta d) apakšpunkta izpratnē [37]. Šiem tiesību aktiem jāuzrāda arī tāds vides aizsardzības līmenis, kas ir vismaz vienlīdzīgs tam, kāds sasniegts, ieviešot Atkritumu pamatdirektīvu [38]. Pretējā gadījumā tiktu apdraudēti EKL 174. pantā noteiktie Kopienas vides aizsardzības politikas mērķi, it īpaši pašas Atkritumu pamatdirektīvas mērķi. Šīm prasībām ir jābūt spēkā arī tad, ja šīs jomas izņēmums saskaņā ar Atkritumu pārvadāšanas regulas 1. panta 2. punkta d) apakšpunktu tiek piemērots arī pārvadājumu jomā.

99. Šaubas par to, ka Regula Nr. 1774/2002 šajā nozīmē tika pieņemta kā cits tiesību akts, varētu būt saistītas ar šīs regulas ceturto apsvērumu. Tajā ir uzsvērta nepieciešamība precizēt sakarību starp regulu un tiesību aktiem vides jomā. Šī regula neietekmē pastāvošos tiesību aktus vides jomā, un Komisijai ir jāizstrādā jauni priekšlikumi, it

37 — 2003. gada 11. septembra spriedums lietā C-114/01 *AvestaPolarit Chrome* (*Recueil*, I-8725. lpp., 52. punkts).

38 — Iepriekš 37. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *AvestaPolarit Chrome*, 59. punkts. Skat. arī 2005. gada 8. septembra spriedumu lietā C-416/02 Komisija/Spānija (Krājums, I-7487. lpp., 102. punkts) un lietā C-121/03 Komisija/Spānija (Krājums, I-7569. lpp., 72. punkts).

īpaši attiecībā uz bioloģiski noārdāmiem atkritumiem. Saskaņā ar Regulas 1. panta 1. punktu tajā nav ietvertas normas arī atkritumu jomā, bet gan dzīvnieku veselības un sabiedrības veselības aizsardzības normas.

100. Regulas Nr. 1774/2002 atzīšana par citu tiesību aktu Atkritumu pamatdirektīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta iii) daļas izpratnē tomēr neietekmē tiesisko regulējumu atkritumu jomā, ko vēlas nepieļaut Regulas Nr. 1774/2002 ceturtais apsvērums. Tieši pretēji, tā turpinātu šajā apsvērumā skaidri paredzēto izņēmumu un ļautu panākt šī izņēmuma lietderīgu iedarbību.

101. Arī likumdevējs netiktu kavēts pieņemt vēl stingrākas normas attiecībā uz bioloģiski noārdāmiem atkritumiem. Ja šīs normas jau skaidri neregulētu attiecības ar Regulu Nr. 1774/2002, tad tomēr to sekas varētu būt tādas, ka šī regula nevarētu būt uzskatāma par citu tiesību aktu, jo tā nenodrošina nepieciešamo vides aizsardzības līmeni.

102. Turklāt Tiesa attiecībā uz rīcību ar dzīvnieku līķiem kā tādiem un it īpaši attiecībā uz to pilnīgu iznīcināšanu ir jau atzinusi par citu tiesību aktu Atkritumu pamatdirektīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē tiesisko regulējumu pirms Regulas Nr. 1774/2002, proti, Regulu 90/667. Tiesa *obiter dictum* attiecināja šo vērtējumu arī uz vēlāku tiesisko regulējumu — Regulu Nr. 1774/2002, un uzsvēra, ka tā ietver vēl detalizētākus noteikumus [39]. To nevar apšaubīt it īpaši attiecībā uz šajā regulā paredzētajām iznīcināšanas metodēm, jo Regula Nr. 1774/2002 šajā jautājumā pieprasa, lai atkritumi tiktu iznīcināti kā tādi, proti, ievērojot tiesiskajā regulējumā atkritumu jomā noteikto aizsardzības līmeni. Attiecībā uz pārstrādi arī nepastāv tiesiskais regulējums atkritumu jomā, kas attiecībā uz dzīvnieku miltiem paredzētu augstāku aizsardzības līmeni.

103. Bet līdzvērtība starp tiesisko regulējumu par dzīvnieku līķu iznīcināšanu un pārstrādi un regulējumu atkritumu jomā vēl nesniedz atbildi uz jautājumu, vai arī materiālu pārvadāšanā ir sasniegts atbilstošs aizsardzības līmenis. Līdz ar to ir jāsalīdzina Regulā Nr. 1774/2002 paredzētais aizsardzības līmenis ar to, kas tiek sasniegts, ja Atkritumu pārvadāšanas regulu piemērotu dzīvnieku miltu pārvadājumiem.

39 — Iepriekš 38. zemsvītras piezīmē minētie spriedumi lietās C-416/02 Komisija/Spānija, 101. punkts, un C-121/03 Komisija/Spānija, 71. punkts.

a) Par Regulā Nr. 1774/2002 paredzēto aizsardzības līmeni dzīvnieku miltu pārvadājumos

104. Regula Nr. 1774/2002 ietver dzīvnieku miltu pārvadāšanas normas. Saskaņā ar tās 1. panta 1. punkta a) apakšpunktu tā ir piemērojama dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu transportēšanai, lai novērstu šādu produktu radīto risku dzīvnieku vai sabiedrības veselībai, un saskaņā ar b) apakšpunktu īpašos gadījumos — dzīvnieku blakusproduktu un no tiem iegūto produktu, kas minēti VII un VIII pielikumā, eksportam un tranzītam. Regulas Nr. 1774/2002 VII pielikuma II nodaļa attiecas uz pārstrādātām dzīvnieku olbaltumvielām, proti, arī uz dzīvnieku miltiem.

105. Pārvadāšana īpaši detalizēti ir reglamentēta Regulas Nr. 1774/2002 7., 9. pantā un II pielikumā. Pārvadātājiem noteikti jābūt transportēšanas dokumentiem, un katrs pārvadājums ir jādokumentē. Turklāt pastāv vairāki tehniskie noteikumi.

106. Regulas Nr. 1774/2002 8. pants paredz, ka, v,eicot pārvadājumus starp dalībvalstīm izcelsmes dalībvalsts informē galamērķa dalībvalsti par nosūtītu pirmās un otrās kategorijas materiālu, kā arī pārstrādātiem produktiem, kas iegūti no pirmās kategorijas vai otrās kategorijas materiāla, un obligāti informē par nosūtītām pārstrādātām dzīvnieku olbaltumvielām. Galamērķa dalībvalstij jādod atļauja to saņemt. Tomēr nepastāv neviena tiesību norma, kura šajā sakarā reglamentētu šādu produktu tranzītu caur citu dalībvalsti. Ja Regulā Nr. 1774/2002 tiek izmantots tranzīta jēdziens, tad saskaņā ar definīciju 2. panta 1. punkta l) apakšpunktā ar to ir jāsaprot Kopienu šķērsojoša satiksme no vienas trešās valsts uz citu.

107. Eksports uz trešo valsti ir reglamentēts tikai atsevišķiem produktiem. Regulas Nr. 1774/2002 19. pants ietver pārstrādātu dzīvnieku olbaltumvielu un citu pārstrādātu produktu, kurus varētu izmantot par barības sastāvdaļām, eksportēšanu. Tomēr šajā pantā nav ietvertas īpašas pārvadāšanas normas, bet tikai prasības eksportējamā materiāla pārstrādei. Būtībā noteikumi par vielu pārvadājumiem attiecas tikai uz tiem pārvadājumiem, kas paredzēti eksportam.

108. Regulas Nr. 1774/2002 VII pielikuma II nodaļas C) daļa cita starpā reglamentē pārstrādātu dzīvnieku olbaltumvielu, proti, arī dzīvnieku miltu, ievešanu no trešām valstīm. Dalībvalstij ir jāatļauj šo izstrādājumu ievešana, ja ir izpildītas noteiktas prasības.

b) Par Atkritumu pārvadāšanas regulā paredzēto aizsardzības līmeni dzīvnieku miltu pārvadājumiem

109. Atkritumu pārvadāšanas regulā paredzētais aizsardzības līmenis dzīvnieku miltu pārvadājumiem ir atkarīgs no tā, vai ir jāpiemēro vispārējās normas vai ne tik stingrā aizsardzības kārtība pārvadājumiem attiecībā uz zaļajā sarakstā minētajiem atkritumiem.

110. Saskaņā ar Atkritumu pārvadāšanas regulas 1. panta 3. punkta a) apakšpunktu tikai nedaudzi regulas noteikumi attiecas uz II pielikumā minēto atkritumu pārvadāšanu, proti, uz zaļo sarakstu, ja šie atkritumi ir domāti tikai to pārstrādei [40]. Būtībā pārvadājumam ir jābūt pavaddokumentiem, kas ietver minimāli nepieciešamos datus, pārstrādes iekārtām mērķa vietā ir jābūt sertificētām un transporta uzņēmumam, ja tas profesionāli nodarbojas ar atkritumu pārvadāšanu, ir jābūt sertificētam.

111. Kā tas ir redzams šajā lietā, tad paredzētā dzīvnieku miltu sadedzināšana ir jāuzskata par pārstrādi, jo tā ir paredzēta enerģijas iegūšanai un tādēļ dzīvnieku milti tādējādi aizstātu citu degvielu [41].

112. Līdz ar to ir jāpārbauda, vai dzīvnieku miltus var klasificēt zaļajā sarakstā. Francijas valdība uzskata, ka tie ir kategorijā GM 130 minētie lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības atkritumi. Turpretī Austrijas valdība dzīvnieku miltus uzskata par atkritumiem, kuri nav ietverti II, III un IV pielikumā, proti, ne zaļajā, ne dzeltenajā, ne sarkanajā sarakstā. Šādus atkritumus var pārvadāt, tikai

40 — Turklāt attiecībā uz Bulgārijas Republiku 1. panta 4. punkts un D pielikums Komisijas 1999. gada 12. jūlija Regulā (EK) Nr. 1547/1999, ar kuru atbilstīgi Padomes Regulai (EEK) Nr. 259/93 nosaka kontroles procedūras, kas piemērojamas konkrētu atkritumu veidu sūtīšanai uz valstīm, uz kurām neattiecas ESAO Lēmums C(92) 39 galīgā redakcijā (OV L 185, 1. lpp.), Komisijas 2001. gada 16. novembra Regulas (EK) Nr. 2243/2001, ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr. 1420/1999 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1547/1999 attiecībā uz dažu veidu atkritumu sūtījumiem uz Kamerūnu, Paragvaju un Singapūru (OV L 303, 11. lpp), redakcijā, paredz, ka attiecībā uz zaļajā sarakstā ietverto atkritumu pārvadāšanu netiek veiktas kontroles procedūras.

41 — Skat. 2002. gada 27. februāra spriedumu lietā C-6/00 *ASA* (*Recueil*, I-1961. lpp., 69. punkts); 2003. gada 13. februāra spriedumu lietā C-228/00 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-1439. lpp., 41. un turpmākie punkti) un 2003. gada 13. februāra spriedumu lietā C-458/00 Komisija/Luksemburga (*Recueil*, I-1553. lpp., 32. un turpmākie punkti).
Turpretim, ja dzīvnieku milti tiktu transportēti ar mērķi tos iznīcināt, tad katrā gadījumā būtu jāpiemēro vispārīgie noteikumi. Šajā gadījumā par sākotnējo pārvadāšanu būtu bijis jāpaziņo saskaņā ar Atkritumu pārvadāšanas regulas 3. un turpmākajiem pantiem un par atpakaļ ievešanu — saskaņā ar 25. pantu.

paziņojot par to kompetentajām iestādēm un saņemot skaidru rakstisku atļauju no tām.

113. Austrijas valdības apgalvojums nepārliecina, jo kategorijas GM 130 teksts parāda, ka šī kategorija nav izsmeļoša, bet, ņemot vērā tās izcelsmi, tā katrā ziņā ietver dzīvnieku miltus.

114. "Lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības atkritumu" apraksts ir pietiekami plašs, lai ietvertu arī dzīvnieku miltus. Izņēmums par "blakusproduktiem, kas atbilst valsts un starptautiskajām prasībām un standartiem attiecībā uz izmantošanu pārtikai vai dzīvnieku barībai" principā, protams, varētu attiekties arī uz dzīvnieku miltiem un tos izslēgt no zaļā saraksta, tomēr tikai tad, ja šie dzīvnieku milti ir blakusprodukts un nevis atkritumi.

115. Dzīvnieku miltu ietveršana sarakstā kļūst skaidrāka, ja ņem vērā kategorijas GM 130 izcelsmi. Šo kategoriju Komisija ieviesa ar Lēmumu 94/721/EK [42]. Šī kategorija aizstāja iepriekšējo kategoriju (GM 010), kurā skaidri bija ietverti arī dzīvnieku milti, kuri noteikti nebija izmantojami cilvēku pārtikā, bet varēja tikt izmantoti dzīvnieku barošanai vai citiem mērķiem [43].

116. Ar Lēmumu 94/721 tika īstenoti ESAO padomes grozījumi zaļajā, dzeltenajā un sarkanajā sarakstā. ESAO padome ieviesa GM 130 kategoriju, lai sešas atsevišķas kategorijas aizstātu ar vienu vispārīgu lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības atkritumu kategoriju [44].

117. Līdz ar to kategorija GM 130 nav jāsaprot kā iepriekš spēkā esošo kategoriju ierobežojums, bet gan kā vispārēja klauzula, kas ietver iepriekšējās kategorijas un, iespējams, ir pat daudz plašāka par tām. Tādēļ saskaņā ar to dzīvnieku milti pilnīgi noteikti ir pieskaitāmi zaļajam sarakstam kā lauk-

42 — Komisijas 1994. gada 21. oktobra Lēmums 94/721/EK, ar kuru atbilstoši 42. panta 3. punktam pielāgo II, III un IV pielikumu Padomes Regulā (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvadājumiem Eiropas Kopienā, ievešanu tajā un izvešanu no tās (OV L 288, 36. lpp.).

43 — "Milti, rupja maluma žāvēti, sterilizēti un stabili milti un granulas no gaļas vai gaļas subproduktiem, zivīm vai vēžveidīgajiem, mīkstmiešiem vai citiem ūdens bezmugurkaulniekiem, kas nav lietojami pārtikā; dradži".

44 — Padomes Lēmums C(94) 153, galīgā redakcija, par Lēmuma attiecībā uz atkritumu, kas ir paredzēti pārstrādei, pārrobežu tirdzniecības kontroli (C(92) 39, galīgā redakcija) attiecībā uz atkritumu zaļo sarakstu grozīšanu (pieņemts Padomē 834. sesijā, 1994. gada 28. un 29. jūlijā), http://www.olis.oecd.org/olis/1994doc.nsf/linkto/c(94)153-final, trešais apsvērums: "aizvietot zaļā saraksta kategorijas no GM 010 līdz GM 060 ar vispārīgu lauksaimniecības un pārtikas rūpniecības atkritumu kategoriju".

saimniecības un pārtikas rūpniecības atkritumi.

118. Šis secinājums netiek apšaubīts ar apstākli, ka Kopienā ir aizliegts izmantot dzīvnieku miltus lauksaimniecības dzīvnieku barošanai. Lai gan iepriekšējā kategorijā GM 010 tika skaidri nosaukts dzīvnieku miltu izmantošanas mērķis dzīvnieku barošanai, tomēr tajā bija atļauti arī citi dzīvnieku miltu izmantošanas veidi. Šajā lietā kā izmantošanas veids it īpaši tiek aplūkota enerģijas ieguve.

119. Saskaņā ar zaļā saraksta ievadu uz visiem atkritumiem attiecas stingrie dzeltenā un sarkanā saraksta priekšnoteikumi, ja tie ir tiktāl piesārņoti ar citiem materiāliem, ka a) ar atkritumiem saistītais risks palielinās tik daudz, ka šos atkritumus ir lietderīgi iekļaut dzeltenajā vai sarkanajā sarakstā, vai b) atkritumus nav iespējams pārstrādāt videi draudzīgā veidā. No tā Austrijas valdība secināja, ka piesārņojums ar īpaša riska materiālu ir pretrunā dzīvnieku miltu ietveršanai zaļajā sarakstā.

120. Tomēr arī turpmāk būtu iespējama apkārtējai videi draudzīga dzīvnieku miltu pārstrāde, sadedzinot tos piemērotā elektrostacijā. Tādēļ otrā alternatīvas daļa nav nozīmīga.

121. Tomēr iespējamais piesārņojums ar īpaša riska materiālu — alternatīvas pirmās daļas izpratnē — varētu tik lielā mērā palielināt ar dzīvnieku miltiem saistīto risku, ka būtu pamatoti tos iekļaut dzeltenajā vai sarkanajā sarakstā.

122. Atkritumu pārvadāšanas regulas četrpadsmitajā apsvērumā ir norāde uz to, kāda veida palielinātam riskam ir jābūt. Saskaņā ar to atkritumu iekļaušana zaļajā sarakstā balstās uz apsvērumu, ka tiem parasti nebūtu jārada risks videi, ja tie tiek atbilstīgi pārstrādāti galamērķa valstī.

123. Šajā lietā piesārņojums ar riska materiālu, izmantojot to atbilstošā veidā, proti, sadedzinot, salīdzinājumā ar nepiesārņotiem dzīvnieku miltiem nerada nekādu redzamu, paaugstinātu risku videi. Tikai neparedzēta dzīvnieku miltu izmantošana, kā, piemēram, to izbarošana lauksaimniecības dzīvniekiem, var izraisīt risku cilvēku veselībai. Tomēr

saskaņā ar Atkritumu transportēšanas regulas četrpadsmito apsvērumu, šāda ļaunprātīga izmantošana nav izšķiroša ietveršanai sarakstā. Līdz ar to dzīvnieku miltu piesārņojums ar īpašiem riska materiāliem neattur no to iekļaušanas zaļajā sarakstā.

124. Ja uz dzīvnieku miltu pārvadājumiem būtu jāattiecina Atkritumu pārvadāšanas regula, tad neatkarīgi no tā, vai tie ir piesārņoti ar īpaša riska materiālu, uz dzīvnieku miltiem būtu attiecināmi zaļajā sarakstā iekļauto atkritumu noteikumi. Tādējādi uz pārvadājumu neattiektos paziņošanas pienākums.

vadāšanu starp dalībvalstīm, kuriem ir nepieciešama galamērķa valsts atļauja.

126. Līdz ar to pat tādu dzīvnieku miltu pārvadājumiem, kas ir paredzēti pārstrādei, Regula Nr.1774/2002 jāatzīst par citu tiesību aktu Atkritumu pamatdirektīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta iii) daļas un Atkritumu pārvadāšanas regulas 1. panta 2. punkta d) apakšpunkta izpratnē.

D — *Secinājumi*

c) Divu aizsardzības režīmu salīdzinājums

125. Ja salīdzina divus aizsardzības režīmus, tad Regulā Nr. 1774/2002 paredzētais vides aizsardzības līmenis nav zemāks par to, ko paredz zaļajā sarakstā ietverto atkritumu aizsardzības līmenis, bet, tieši pretēji, dažos punktos tas ir pat daudz stingrāks par to, piemēram, attiecībā uz tādu atkritumu pār-

127. Pat ja apstrīdētie dzīvnieku milti pamata lietā ir atkritumi, Atkritumu pārvadāšanas regula 2003. gada 6. jūnijā uz to pārvadāšanu neattiecas saskaņā ar tās 1. panta 2. punkta d) apakšpunktu un Atkritumu pamatdirektīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta iii) daļu, jo uz šo darbību attiecas Regula Nr. 1774/2002.

VI — Secinājumi

128. Tādēļ es iesaku Tiesai uz uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Pat ja apstrīdētie dzīvnieku milti pamata lietā ir atkritumi, 2003. gada 6. jūnijā uz to pārvadāšanu pārstrādes nolūkos neattiecās Padomes 1993. gada 1. februāra Regula (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvadājumiem Eiropas Kopienā, ievešanu tajā un izvešanu no tās saskaņā ar tās 1. panta 2. punkta d) apakšpunktu un Padomes 1975. gada 15. jūlija Direktīvas 75/442/EEK par atkritumiem 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta iii) daļu, jo uz šo darbību attiecās Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 3. oktobra Regula (EK) Nr. 1774/2002, ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, kuri nav paredzēti cilvēku uzturam.